

ZPRÁVY

SPOLEČNOSTI BOHUSLAVA MARTINŮ
SEKCE ČESKÉ HUDEBNÍ SPOLEČNOSTI
V PRAZE

je

B. Martinů

SOCIETAS
MARTINŮ

Adresa redaktora:

Tomáš Hejzlar, Václavské náměstí 37, 110 00 Praha 1
telefon 26 42 86

ZPRÁVY
SPOLEČNOSTI BOHUSLAVA MARTINŮ

7

PRAHA 1981

KAREL BOUŠEK
NÁVRAT BOHUSLAVA MARTINŮ

Ve staré věži zvony pamětníci
vítají syna v rodné Poličce
Vrací se domů k matičce
Jak harfa k harfenici

Březové stráně Vysociny
sydrou mu kvítí po cestě
A pod oblohou za městem
červeně svítí jeřabiny

Ustaly hrátky skotačivých dětí
Lidé se svátečně oblékli
A jako sloni s bělostnými kly
nad krajem plným křídél letí

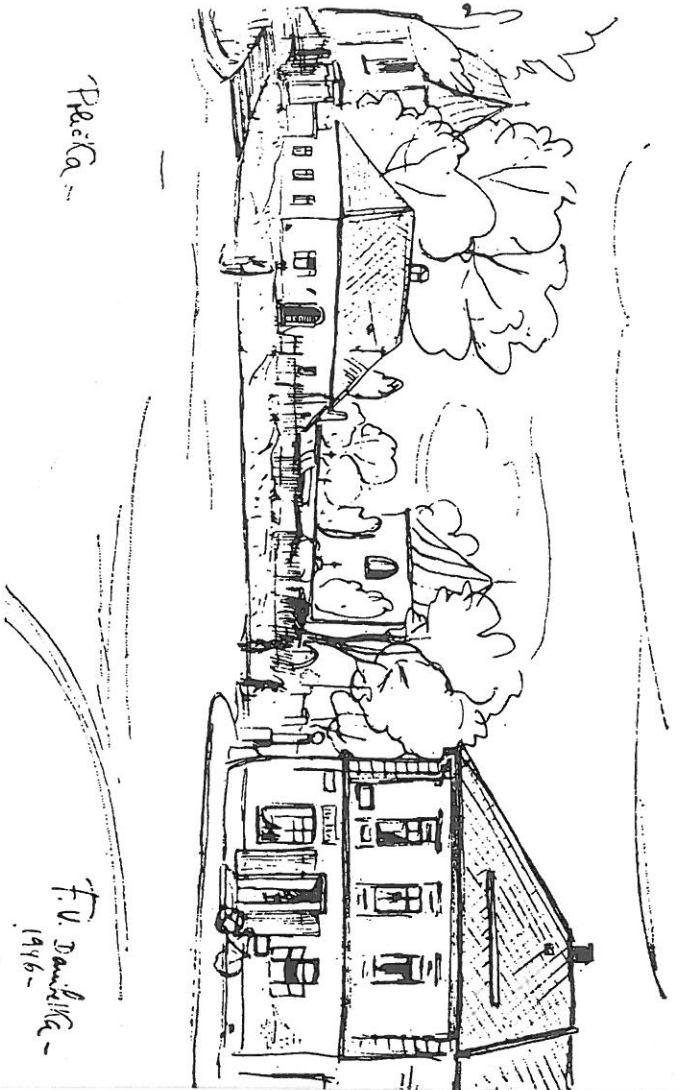
oblaka světa s písňemi všech míst
zvěčnělých v tónech orchestrů a sborů
jako když vojska překračují horu
jako si zpívá vibrující list

Vracíte se chudý synek ševce
do své lidové kantáty
Křík brusnice sněhem zavátý
Dnes lehčeji Nikdy se Vám nechodilo lehce

Zase jste doma Ve své zemi
Navždy už z dálné ciziny
Van bouří Vám vrásky vyhladil vavříny
v čas vichru rozlícený

Ze staré věže zvony pamětníci
rytmují zpěvy v českém chorálu
Zahřměly hudy z křišťálu
Země jim naslouchá s večerníci

Září 1979

Kresba významného českého malíře F. V. Danhelky s motivem starého politického hřbitova u sv. Michala, kde jsou nyní uloženy ostatky hudebního skladatele Bohuslava Martinů (kresba z roku 1946)

†

ODEŠEL VELKÝ UMĚLEC A SKROMNÝ ČLOVĚK...

Až příliš často zaznamenáváme na našich stránkách smutné události, spjaté s odchodem významných osobností našeho kulturního života, jejichž tvůrčí dráha měla mnoho společného i s životem a dílem Bohuslava Martinů. V případě úmrtí národního umělce prof. Zdeňka Otavy je tato okolnost o to smutnější, že zákeřná choroba předstihla realizaci Mistrova souhlasu se zpravovaním původního článku pro tyto stránky. Jistě by bylo o čem hovořit, o čem psát...

Zdeněk Otava byl po dlouhá léta jedním z předních představitelů našeho pěveckého umění a jako sólista opery Národního divadla patřil ke generaci, která svým uměním hluboce zakotvila v dějinách českého interpretačního umění. Také Zdeněk Otava patřil k těm nezapomenutelným, jejichž jména byla více než pouhou zárukou dokonalého umění. Ztělesnil množství operních rolí našeho i světového repertoáru, byl vynikajícím koncertním pěvcem, jehož písňové recitály tvořily dokonale ukázkou znalosti jeho hlasové techniky, jeho pedagogická činnost se stala neodmyslitelnou součástí Otavovy umělecké dráhy.

Role, v nichž Zdeněk Otava vystupoval, nepostrádaly nic ze své úplnosti, byly prokresleny do detailních charakteristik, realizovány v celé své šíři a podmanivosti. Nemalý podíl na tom měl Otavův znělý hlasový rejstřík, typický svým zabarvením, půvabem a technickou precizností. Ostatně hudební historikové jistě k tomu velkému interpretačnímu odkazu řeknou poslední slovo.

Zdeněk Otava se narodil v učitelské rodině ve Vítějvsi na Poličsku 11. března 1902 a ke svému rodnému kraji měl až do posledních dnů svého života opravdu upřímný vztah. Vzdělání po několika letech, prožitých v prostředí tehdejšího Brna (na čas dokonce pod přímým vlivem Leoše Janáčka!), se znovu vrátil do Poličky. V době studií na zdejším učitelském ústavě v letech 1916—1920 byl jeho soukromým učitelem i Bohuslav Martinů. Přestože umělecká dráha Z. Otavy vedla přes studia v Paříži, Římě a ve Vídní, přes první angažmá v bratislavském Slovenském národním divadle (1925—1926) a poté na scéně brněnského divadla (1926—1929) až do pražského Národního divadla, kde byl angažován v únoru roku 1929, Otavovým životem se jako červená nit táhnul vztah k rodnému Poličsku, vyjadřovaný především interpretací díla Bohuslava Martinů — od opery Voják a tanečnice z let dvacátých až po tetralogii Hry o Marii na přelomu šedesátých a sedmdesátých let na scéně pražského Národního divadla.

K tvorbě Bohuslava Martinů měl Zdeněk Otava pochopitelně důvěrný vztah ještě z dob svých studií v Poličce, kdy oba bydleli nedaleko od sebe. Ostanně před několika roky na tuto skutečnost Zdeněk Otava zavzpomínal a část z těchto reminiscencí uvádíme i v tomto čísle.

V ponnurých prosincových dnech roku 1980 národní umělec prof. Zdeněk Otava zemřel. Při posledním rozloučení v budově pražského Tylova divadla jsme si všichni znovu uvědomili jeho velký význam nejenom pro české pěvecké umění, ale i jeho místo v dějinách naší národní kultury. Patřil k těm velkým osobnostem, jejichž jména jsou nosnými pilíři české hudby.

TOMÁŠ HEJZLAR

SMUTEČNÍ PROJEV
NÁMĚSTKA MINISTRA KULTURY ČSR
OTAKARA HOLANA

S hlubokým pohnutím se v této smutné chvíli scházíme nad rakví národního umělce, profesora Zdeňka Otavy, v němž ztrácí československá hudební kultura jednu z nejvýraznějších pěveckých osobností. Přišli jsme vzdát poslední počtu vynikajícímu umělci, který svým osobitým pěveckým stylem a celou svou uměleckou činností významně přispěl k jejímu rozvoji.

Loučíme se naposledy s člověkem moudrým a čínorodým, jenž věnoval celý svůj talent, plní a schopnosti opernímu divadlu a naléhavosti i krásou pěveckého poselství se natrvalo zapsal do srdcí a mysli posluchačů u nás i v zahraničí.

Mimořádný hudební talent národního umělce Zdeňka Otavy byl pevně zakotven v kantorské tradici jeho rodu. Již od dětství se jeho hudební nadání vyvíjelo pod přímým vlivem Leoše Janáčka, a to v době, kdy byl přijat na plné zaopatření jako voják-člapeckého sboru na Starém Brně. Během studií na učitelském ústavu v Poličce působil na formování budoucí Otavovy umělecké činnosti další vynikající český skladatel, poličský rodák Bohuslav Martinů jako jeho soukromý učitel hry na klavír a housle.

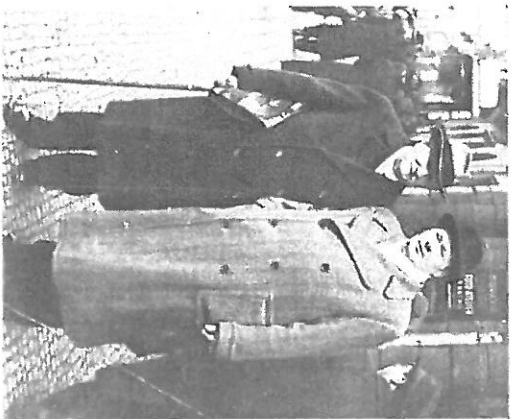
Mladý, nadšený zpěvák brzy opustil místo učitele obecné školy v Husinci, když předtím vyzkoušel své pěvecké schopnosti v Pěveckém sdružení jihočeských učitelů. Bylo mu třináct let, když ho ředitel a šéf opery Slovenského národního divadla Oskar Nedbal přijal jako sólistu operního souboru. Debutoval v roce 1925 v roli Jága ve Verdiho Othellu a vynikl zvláště v premiéře opery Jána Levoslava Bely Kováč Wieland v titulní postavě. Na scéně brněnské opery budoval v letech 1926—1929 hlavní repertoár svého barytonového oboru. Zde nastudoval velké role smetanovské, vytvořil bohatou galerii postav klasické naší i světové operní tvorby, zde se začal také s plným zaujetím věnovat soudobé české hudebně-dramatické tvorbě: byl prvním baronem Prusem v Janáčkově Věci Makropulos, prvním Pseudolem ve Vojáku a tanečníci Bohuslava Martinů.

V roce 1929 se stal členem opery Národního divadla v Praze, kde záhy zaujal místo mezi předními sólisty Ostrčilova a pak i Talichova souboru. Za více než čtyřicet let působení na scénách Národního divadla vytvořil Zdeněk Otava na půl druhé stovky operních postav, a to nejen klasických, ale ve velké míře též sou-

dobých našich i světových. Byl pro ně vyhledávaným a dokonalejším interpretem a nejednou tak pomohl k úspěchu novému, výrazně pokrokovému opernímu dílu.

Jeho přístup ke každému vystoupení byl promyšlený a odpovědný a po celá dlouhá léta mu zaručoval nikdy neklesající úroveň uměleckých výkonů. Zdeněk Otava své postavy nejen dokonale zpíval, ale i hrál. Každý jeho hrdina vyzářoval přesný charakter, každé jeho gesto bylo prosceno napětím, vlastním jen mimořádným dramatickým umělcům. Pod vedením Otakara Ostrčila a Ferdinanda Pujmana si osvojil mistrovství moderní stylizace a jejím prostřednictvím obohatil naše operní divadlo postavami důsledně tlumočícími skladatelsovy záměry i ideové vyznění díla. Odtud pramenila jeho největší schopnost vytvářet široký repertoár, od Oněgina, Petra Voka a Tomše až k Vladislavovi a Přemyslovi, od Jaga po Figara, Ismena, Lomikara, ale i Wotana či Chruďose.

Zdeněk Otava byl umělec, který nikdy nepřestával tvořit. Svě umění štědře rozdával z mateřské scény stejně jako na koncertních vystoupeních, kulturních brigádách, jejichž množství lze počítat na tisíce. S velkým zájmem spolupracoval s řadou pěveckých sborů v amatérské oblasti, mnohé z nich ho jmenovaly svým čestným členem.

Narodní umělec Zdeněk Otava (upravo) spolu s hudebním skladatelem, národním umělcem Josefem Bohuslavem Foerstem roku 1944

Ve Smetanových operách Zdeněk Otava ztělesnil řadu rolí — jeho ztvárnění postavy Chruďose ze Smetanovy Libuše bylo nezapomenutelné

UCERNÍ TEXTY VYSOKÝCH ŠKOL

AKADEMIE MÚZICKÝCH UMĚNÍ V PRAZE

FAKULTA HUDEBNÍ

Umělecký zpěv

SKRIPTA PRO ODBORNÁ PĚVECKÁ UČILISTE

Podle výuky, přednášek a poradenského nadobného umělce prof. Zdeňka Otavy

sestavení Jaroslav Marák

První vydání národního umělce prof. Zdeňka Otavy

Miloslav Jiráček
Jaroslav Marák
Zdeněk Otava

Ar. 1972/6

STÁTNÍ PEDAGOGICKÉ NAKLADATELSTVÍ

PRAHA

Velké pěvecké umění a bohaté umělecké zkušenosti předával mladé pěvecké generaci na pražské Konzervatoři a později jako řádný profesor Akademie múzických umění. Významně se rovněž podílel na rozvoji teoretické práce v oblasti pěvecké pedagogiky. Jeho mimořádný talent a vysoká profesionalita našly široké uplatnění v rozhlase a na gramofonových deskách, kde ve značném zájmovém záběru šířil naši a světovou soudobou hudbu často v prvním, původním provedení.

Umělecké mistrovství profesora Zdeňka Otavy si získalo širokou oblibu právě díky osobním vlastnostem, které prozařovaly do jeho operních postav. Jako pěvec, pedagog i občan si zachoval jasný, prostý a upřímný vztah k životu a umění. Vázali si ho spolupracovníci, mluvali ho diváci a posluchači, dosáhl nejvyšších uznání, která může umělcí socialistická společnost projevít. Byl v pravém a plném smyslu umělcem národním, který celý svůj bohatý umělecký život prožil v nejtěsnějším kontaktu s životem

Destiky dnešních zpěváků s uctiou vzpomínají na Otavu pedagogickou činnost na pražské Konzervatoři i na pražské Akademii múzických umění, kde jako řádný profesor publikoval rovněž učebnici uměleckého zpěvu (vydala Státní pedagogické nakladatelství v Praze roku 1965)

a úsilím lidu, s pokrokovými tendencemi našeho socialistického divadelnictví a hudební kultury. Zapsal se nesmazatelně do historie našeho operního umění a v nejlepší smyslu slova ovlivnil svým osobním příkladem řadu našich vynikajících tvůrců.

Vážený Mistře!

Česká kultura ve Vás ztratila velkého umělce, ryzího člověka a spolutvůrce nejlepších hodnot, které se v dějinách našeho operního divadla zrodily. Zanecháváte za sebou velké a trvalé dílo, před kterým se s láskou a hlubokou, opravdovou úctou dnes skláníme. Loučím se s Vámi jménem vlády ČSSR a ČSR, jménem ministerstva kultury ČSR i za nespočetné řady diváků a posluchačů, kteří Vás měli rádi a kteří nikdy na Vaše umění nezapomenou. Jméno velkého českého pěvce Zdeňka Otavy nám vždy bude připomínat Váš významný podíl na rozvoji našeho socialistického hudebně-dramatického umění.

I AK ISEM HO ZNAL

V roce 1915 jsem se z Brna vrátil do Poličky k mamince a sestře Libuši, otec tehdy narukoval do války. Tam jsem přestoupil na učitelský ústav, kde mým vzdělavatelem byl profesor Josef Masopust, výborný barytonista, vynikající muzikant, který mne učil i harmonii. Ovšem po roce 1914 byl spolu s ostatními propuštěn z pražské Konzervatoře také Bohoušek Martinů, protože řád tehdy nedovoľoval, aby si žák hudbou na veřejnosti přivydělával. On tak čínil proto, že hrou na housle si přivydělával ke svému těžkému životu v Praze, protože neměl peníze.

Bydlíel náhodou v podnájmu v přízemí stejného poličského domu, v němž jsem bydlíel o poschodí výš já. Protože jsme ho jako mládež měli nesmírně rádi, neboť byl neobyčejně milý a skromný chlapec, který nezkažil žádnou legraci, samozřejmě jsme mu byli často nablízku. A protože mne profesor Masopust učil na učitel-

ském ústavě zpěvu, varhanám a dalším předmětům, rozhodl jsem se k Martinů chodit na hodiny houslí a klavíru, abych mu mohl nějak finančně pomoci. Nebyl jsem ostaně sám!

Pamatuji se, že jsme si s Bohouškem velice rozuměli, vzpomínám si, když složil svou první písničku, že jsem mu ji zpíval. Jmenovala se — tuším — »Přiš!« a byla velmi zvukomalebná. Když se však odučilo studijní penzum, otevřeli jsme okno, on sedl ke klavíru a já jsem začal zpívat. Bylo to třeba Schubertova Dostaveníčko, píseň Má divenka, Novákova Z pohádek srdce, Malátova melodie Jak vás mám rád a jiné laskyplné krásné písničky, víceméně romantické, protože romantismus je skutečně v životě zapotřebí. Z tohoto tvořivého romantismu čerpalo naše umění v minulosti i dnes, jestliže se k tomuto zdroji přistupuje rozumně a citlivě.

Tímto zpěvem jsme pochopitelně k oknu přilákali mnoho zvědavců, ano i naše poličské krasavice, které velmi ochotně proměnovaly kolem našich oken, když jsem s Bohouškem zakončoval. Avšak jeho život zdaleka nebyl nikterak idylický. Žilo se mu tehdy dost obtížně, ale Bohoušek vytvářal a přes všechny nesnáze tam začal ohromným způsobem skládat.

Můj dědeček, který bydlíel u nás nahoře — bylo mu tehdy kolem osmdesátí let — vždycky, když Martinů začal skládat, odkryl koberec z naší podlahy v poschodí v pokoji nad Bohouškovou místností, klekl na podlahu a začal se divit: »Safra, safra, ten pan Bohoušek!« Proč to dělá ve Fis dur, takových křížků! Proč to nedělá v D dur? Vždyť, saframente, je to zbytečný!« Anebo jindy zase: »Hochu, hochu, ty nějak vopsuješ! To talkhle by z tebe nic nebylo!« Ale dědeček ho měl velmi rád a těšil se vždy na jeho návštěvu v naší rodině. A Martinů chodil častokrát s námi také do Liboháje, kde jsme měli my studenti své »pré« i při veškeré tehdejší studentské kázní . . .

Martinů v Poličce pilně komponoval a našel tam, obrazně řečeno, ten náš čistý vzduch tohoto kouta Českomoravské vysočiny, krajě kam jsme chodívali na vycházky do přírody. Postavou štíhlý, byl asketický, ale jinak veselý a nikdy nezkažil žádnou legraci. Oba jsme tehdy tu čírost prostředí Poličska i celé Českomoravské vysočiny vnímali stejně silně . . .

národní umělec

prof. ZDENĚK OTAVA

sólista opery Národního divadla

(Z vyprávění Zdeňka Otavy, zachyceného na magnetofonový pásek, připravil Tomáš Hejzlar)

Zdeněk Olava v roli Jiřího Germonta ve Verdiho Traviatě

Své mimořádné pěvecké umění Zdeněk Olava často dával do služeb hudby 20. století — na snímku v titulní roli Bořkovcovy opery Satyr (1942)

PALETA PLINÁ HUDBY

Jméno jednoho z nejvýznamnějších českých malířů, grafiků a ilustrátorů, národního umělce prof. Cyrila Boudy, laureáta Státní ceny K. Gottwalda a nositele dalších významných ocenění, nechybí ani v žádné encyklopedii, ale snad ani v knihovně nikoho z nás. Desítky a desítky knih, které prof. Bouda ilustroval, tvoří zlatý fond domácí i světové literatury. Vždy s pečlivostí, až dojemností, ale pokaždé s mimořádnou, až pohádkově snivou fantasií jeho ruce vykreslují svět, jaký tu je i jaký si — možná opravdu jenom v pohádkách — představujeme.

Ale jednou z vášní, které tohoto velkého umělce, ale přitom tak nesmírně laskavého, rozšafného a upřímného člověka provázely, je hudba. Cítíme ji z jeho díla, ale s hudebními motivy se i často setkáváme v jeho grafikách i ostatních výtvarných technikách.

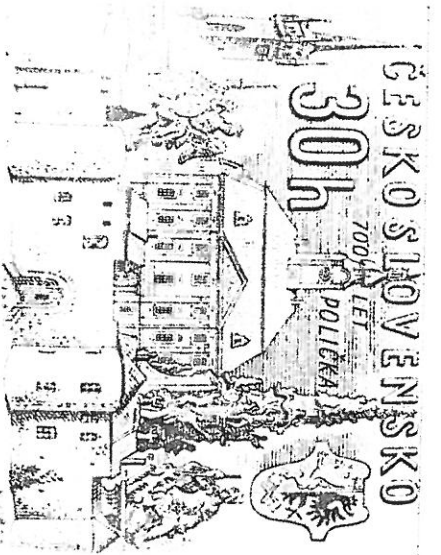
Mnoho bylo například napsáno v souvislosti s nedávným otevřením Paláce kultury v Praze o nástěnném gobelínu podle námětu Cyrila Boudy. Tváře známých hudebníků na tomto velkolepém výtvarném díle jsou jedním z mnoha dokladů o Boudově lásce ke světu hudby a tónů. V jednom z rozhovorů v našem tisku si pan profesor trochu zasteskl nad skutečností, že se mu na tento gobelín portrét Bohuslava Martinů nevešel. Škoda. Ale i tak známe jeho mimořádně cenné, obrazové dokumentární podobizny Bohuslava Martinů z let, kdy se spolu stýkali. Díky laskavému souhlasu autora byly poprvé zveřejněny v soukromém novoročním tisku pisatele těchto řádků na sklonku roku 1977 a od té doby byly publikovány již mnohokrát při nejrůznějších příležitostech. Jeden z těchto portrétů tvoří též součást publikace V náručí domova, kterou jako neprodejný tisk vydala Společnost B. Martinů na sklonku loňského roku.

Vztah národního umělce prof. Cyrila Boudy k osobnosti Bohuslava Martinů i k jeho hudbě dokumentuje též litografie, která — rovněž jako součást pisatelovy novoročenky na rok 1974 — podmanivě zachycuje policejský motiv nejznámější, chrám sv. Jakuba, kde se skladatel narodil.

Ovšem ani tato umělecká práce nebyla první, již se Mistr Cyril Bouda dotkl bohatých kulturních tradic Poličky. Filatelisté velmi ocenili mimořádnou uměleckou hodnotu třicetihaleřové známky s motivem Poličky, kterou vydaly naše spoje u příležitosti 700. výročí trvání města Poličky v roce 1965. Velké umění

Národní umělec prof. Cyril Bouda: Portrét Bohuslava Martinů

U příležitosti oslav 700. výročí založení města Poličky, které se konaly roku 1965, byla vydána příležitostná poštovní známka s policejním motivem podle výtvarného návrhu Cyrila Boudy

tohoto významného českého malíře a grafika je i zde, stejně jako ve stovkách — a možná i tisících — ostatních jeho děl, zřejmě na první pohled.

Národní umělec prof. Cyril Bouda se narodil 14. listopadu roku 1901. Uprímně mu proto k jeho bližším se 80. narozeninám blahopřejeme a snad mu můžeme jménem všech členů Společnosti B. Martinů upřímně poděkovat za všechno, co ve své mimořádné umělecké činnosti vytvořil ve vztahu k Bohuslavu Martinů i k jeho rodné Poličce.

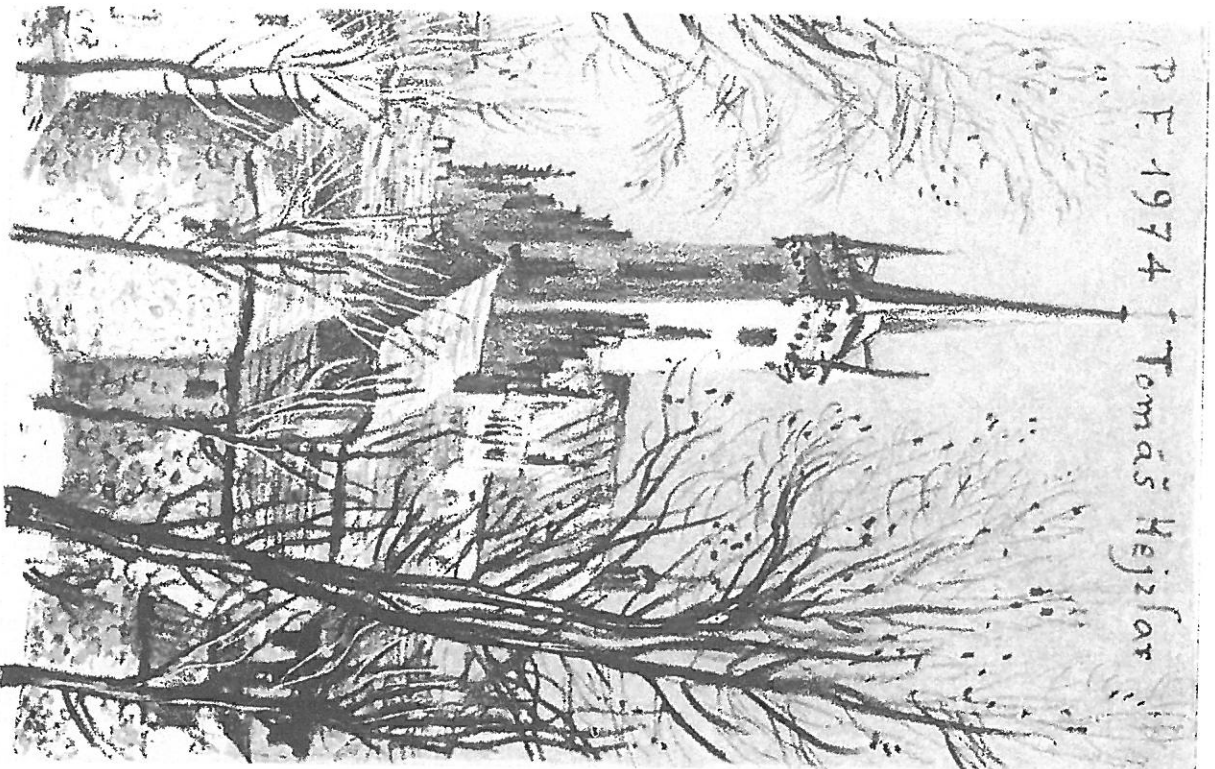
Je dobře známo, že ve volných chvílích pan profesor Bouda nejraději hraje na svou flétnu. Připojujeme proto slova veršů básně »Zobcová flétna« od jedné z čelných osobností české poezie našeho století, národního umělce Jaroslava Seiferta. A nezbývá než připomenout, že stejného významného životního výročí — osmdesátí let — se dožil 23. září t. r. i tento básník, jehož slova jsou nám všem svou zvukomalebnou podmanivostí tak blízká a tak drahá, stejně jako výtvarná díla národního umělce prof. Cyrila Boudy.

TOMÁŠ HEJZLAR

✎

Národní umělec prof. Cyril Bouda: Portrét Bohuslava Martinů ▷

národní umělec
JAROSLAV SEIFERT
ZOBICOVÁ FLÉTNÁ

Byl čas, kdy prodávají u nás fialky.
Ulice byly ještě schoulené
po dlouhé zimě
a dívky

úkosem dívaly se do skel výkladů.

Viděly však jen sebe
a oblost té své nedočkavé krásy
spěchající jen o malý kousek před nimi,
aby musily jít stále za ní
jako psovod,
který vede na řemeni silné psy.

Bylo těžké myslit na něco jiného.
A poněvadž jsem už stár
a jez chlácholivé předl
vábivou prchavosti chvíle,
utekl jsem do kouřové zahrady,
kde všechny květy jsou šedé
a jejich žhavé knůtky čadí,
kde se můžete křovím prodírat
a listí nezašlestejí
a ticho tak dlouho se třpytí,
až nastane večer.

Pak zhasne.
Přepadla mě však zoufalost
a otevřel jsem okno.

Nevím, jak to dělal G. F. Händel
ve své sonátě F dur
pro zobcovou flétnu a cembalo.
Jeho flétna mluví lidskou řečí.
Sice nesmlouvavě,

ale tak láskyplně,
že jí bylo dobře rozumět.

Součástí soukromého novoročního tisku pro rok 1974 byla grafická příloha
národního umělce prof. Gyriáa Bouduy s motivem rodiště Bohuslava Martinů

Já chtěl bych však říkat slova,
aby zněla jedinou kantilénou —
jako zobcová flétna.
Někdy se mi zasteskne po hudbě,
už to však neumím.

A přece celý život jsem se pokoušel
obléci lásku do průsvitných tónů,
aby nic nebylo zakryté.

A teď mlčím.

(Předtištěno z knihy Jaroslav Seifert: DÍLO VII, vydalo nakladatelství Čes. spisovatel, Praha 1970)

✽

ZE ŽIVOTA SPOLEČNOSTI BOHUSLAVA MARTINŮ

Když se v únoru roku 1977 Společnost Bohuslava Martinů jako první sekce svého druhu na půdě České hudební společnosti ustavila, bylo zřejmé, že tu nejde pouze o formální akt, nýbrž o počátek nové epochy nového druhu práce, jejíž celospolečenský význam byl už nejednou na stránkách našeho tisku, v rozhlase i v dalších sdělovacích prostředcích pozitivně hodnocen. Společnosti B. Martinů se dostalo mimořádné podpory nejenom od samotné České hudební společnosti, která si váží každého iniciativního kroku SBM, ale i od ministerstva kultury ČSR, Českého hudebního fondu i dalších organizací a institucí. Díky tomuto porozumění i vzájemné snaze o další prohloubení spolupráce v konkrétních podmínkách se během několika let existence SBM podařilo uskutečnit řadu akcí, které svým významem mnohdy přesahují rámec samotné Společnosti: připomeneme-li na tomto místě za všechny ostatní záležitosti vydání Almanachu v roce 1979 péčí dr. Rudolfa Pečmana či realizaci publikace V náručí domova, zachycující hlavní momenty transferu ostatků tohoto velkého českého skladatele, je to jistě na tak krátkou dobu čin-

nost víc než dobrá. A to již vědomě pomíjíme řadu dalších skutečností, které jsou svým významem velmi cenné a pomáhají rozkvětu naší socialistické kultury.

Pravda, na začátku naší činnosti možná byli i někteří pochybovači, kteří se domnívali, že činnost SBM se omezi pouze na administrativní záležitosti. Ale pokud jsou mezi námi ještě, snad ani nečtou toto číslo našeho bulletinu (v pořadí již sedmé!), zřejmě nevědí o právidelných každoročních zájezdech členů SBM do Poličky a na Českomoravskou vysocinu, zřejmě ani netuší o tom, kolik akcí naše Společnost připravila, ať už to byly veřejné přednášky, diskusní večery, přednášky, projekce tematicky zaměřených filmových dokumentů a mnohé jiné. A pokud o tom snad takoví pochybovači i slyšeli, možná — možná nevěří: což toto všechno může uskutečnit štáb dobrovolných pracovníků, kteří mají svá oficiální zaměstnání, své každodenní povinnosti, své osobní problémy?

A přece! Činnost Společnosti neustává, ba naopak nabírá na své síle a na tuto okolnost upozornil během slavnostního projevu na vernisáži výstavy v Poličce v prosinci 1980 předseda ústředního výboru prof. dr. Václav Holzknecht. K této skutečnosti nyní doplníme ještě několik dalších údajů o celkovém složení členské základny Společnosti Bohuslava Martinů k 31. březnu 1981:

K příslušnému datu se přihlásilo celkem 466 zájemců o členství v SBM. Připomeňme však, že toto číslo je ve chvílích, kdy čtete tyto řádky, mnohem vyšší, na čemž má velkou zásluhu i nově vzniklá pobočka v Gottwaldově.

Také věková struktura je velmi sympatická: mladých členů naší Společnosti (do 35 let) je 24,4 %, tedy čtvrtina všech přihlášených. Převážnou část tvoří lidé tzv. aktivního věku (do 60 let), plných 53,4 %, občanů od 60 roků věku je 22,2 %. Zcela pochopitelně velkou část členské základny tvoří zájemci z Prahy (cca 35 %), i když doufáme, že nábor nových členů i v ostatních pobočkách bude přinášet své výsledky.

O tom, jaké je hlavní poslání Společnosti B. Martinů, bylo už mnohokrát řečeno i psáno. Ale způsob práce by měl být záležitostí každého z nás. Zamyslete se nad tím a napište nám o tom. Ty nejlepší příspěvky rádi na stránkách Zpráv SBM zveřejníme!

— red —

✽

GOTTWALDOV A MARTINŮ

Státní symfonický orchestr v Gottwaldově patří k těm našim tělesům, která formují svůj interpretační profil ustávenou konfrontací se soudobým repertoárem. Na 2. abonentním koncertě cyklu A uvedl například Gottwaldovští hned tři reprezentativní díla autorů 20. století. Nadsené přiletí skladeb i výkonů početným mladým publikem svědčilo o tom, že recepce nových hodnot předsavuje v Gottwaldově cilevčetně pěstovanou oblast (povšimnutí zasluhují oběadvě vyklady dirigenta R. Hališky, konané u klavíru před koncertem i po výkonu).

Tradici zastupovalo tenokrátí pouze Dvořáckovo Scherzo capriccioso. O systematické přípravě nadcházejících oslav stoletého výročí Bartókova naroveni svědčilo zařazení dvou autorových titulů, liberné folklorizující Tanecní suity a rané Rapsodie pro klavír a orchestr. Zde ušude odvedlo těleso dobrou práci, třebaže by se dalo hovořit i o trvalých problémech. Temperamentní podání Dvořáka narušily dílel nepřesnosti. V Tanecní suítě, hrané spíše opatrně, se poněkud vytratili spontánní charakter díla; výječně pracovala dechová skupina (i v solech), smyčce ovšem nejsou zatím s to plně dosáhnout dirigentovým požadavkům. Ve stavebně složité Rapsodii se interpretům nepodařilo dosáhnout uceleného pojetí, o něž usiloval hostující ostravský pianista R. Bernatik (brilantní pasáže mu nicméně vycházely na nástroji spíše příliš měrných kvalit málo přesvědčivě).

Všechny políže jakoby zákrkem zmizely v závěru koncertu, vyplněném 2. symfonií B. Martinů, interpretované neobyčejně náročným dílem z roku 1943, kde se autorovy novoklasičké postupy mísi s koloristickými inovacemi a fan-tazijním patosem jeho poslední tvůrčí periodiky.

Orchestr hrál s evidentním záplem, R. Hališka znamenitě rozlišil výrazové zvláštnosti nepřítis kontrastních vět. Hlasy byly přesně vypracovány, přičemž výsledek zvuk nepostrádal potřebné splyvnovosti. Dynamické položení, odstíny i předhody, byly precizně ovládnuty. Je vidět, že právě B. Martinů znamená pro gottwaldovské těleso důležitý známou půdu, což ostatně prokázala loni vydaná profilmová deska orchestru, vysoce oceňovaná našimi i zahraničními odborníky. A je dobře, že v Gottwaldově chtějí tuto interpretační tradici dále posilovat.

Martinůvské vyvrcholení koncertu bylo totiž předehrou k ustánující schůzi přípravného výboru gottwaldovské odděky Společnosti B. Martinů. K existujícím pobočkám v Praze, Brně a Politce se připojí nová formace, která na půdě Státního symfonického orchestru i Kráhu přátel hudby rozvine rozsáhlou propagační činnou péstřého díla velkého českého autora 20. století. K slavnostnímu ustavení nově odděky a k vyhlášení jejího programu má dojít na přelomu roku. Nová aktivity nepochybně roste z toho, co se pro Martinů v Gottwaldově již vykonalo, a přinese i v budoucnu upevnění vztáhu gottwaldovských umělců a posluchačů k vrcholným hodnotám soudobé hudby.

(ka)

Úvodní projev na ustánující schůzi gottwaldovské pobočky Společnosti B. Martinů přednesl ředitel Státního symfonického orchestru Gottwaldov František Tichý

GOTTWALDOVSKÁ POBOČKA USTAVENA

Ve čtvrtek 4. prosince 1980 byla ve foyeru gottwaldovského Domu umění ustavena nová pobočka Společnosti Bohuslava Martinů. Slavnostnímu aktu byli přítomni kromě zakládajících členů pobočky představitelé veřejného a společenského i kulturního života gottwaldovského regionu, za Českou hudební společnost její tajemník dr. Stanislav Tesař a zástupci ústředního výboru SBM Tomáš Hejzlar a předseda brněnské pobočky dr. Zdeněk Zouhar.

Po úvodních slovech ředitele Státního symfonického orchestru v Gottwaldově Františka Tichého přednesl předseda přípravného výboru gottwaldovské pobočky SBM, hlavní dirigent SSOG Rostislav Hališka programové prohlášení o možnostech a cílech nové vzniklé odděky. Po tomto oficiálním úvodu a po projevu dr. Z. Zouhara provedl Gottwaldovský komorní orchestr Serenádu č. 2 Bohuslava Martinů, načež na následujícím abonentním koncertu téhož dne zazněla v podání SSOG skladba Bohuslava Martinů Památník Lidicím.

Přípravný výbor se iniciativně ujal své práce a organizačně zajistil další činnost gottwaldovské pobočky. Dne 9. dubna 1981 se před koncertem konala schůzka členů Společnosti, na níž byl schválen nový výbor gottwaldovské odbočky SBM. Předsedou byl opětně zvolen hlavní dirigent SSOG Rostislav Hališka, do funkce místopředsedy byl schválen dr. František Kohoutek, jednatelem výboru je odborná pracovnice SSOG Hana Mertová a dalším členem výboru je ředitel IŠU v Gottwaldově Antonín Bařínka. Po volbách výboru přednesl předseda odbočky R. Hališka návrh plánu činnosti, který obsahuje řadu zajímavých akcí.

HANA MERTO V Á
a
JAROSLAV OPLATEK

Na zakladající schůzi gottwaldovské pobočky SBM přednesl iménem ústředního výboru SBM vzpomínkový projev předseda brněnské pobočky Iroj. dr. Zdeněk Zouhar (stoje), spolu s ním zasedli za předsednický stůl (zprava): ředitel Státního symfonického orchestru Gottwaldov František Tichý, tajemník České hudební společnosti dr. Stanislav Tesarš a vedoucí dirigent SSOG Rostislav Hališka, předseda gottwaldovské pobočky SBM

PROHLÁŠENÍ

k ustavujícímu aktu založení pobočky Společnosti B. Martinů

V dubnu přístího roku tomu bude 35 let, kdy se gottwaldovskému publiku poprvé představil na koncertním pódiu nově založený Symfonický orchestr. Z tohoto pohledu má dnešní akt založení gottwaldovské pobočky Společnosti B. Martinů mimo jiné i svůj symbolický charakter — je výstředním dramatickým aktem a uměleckým snah tohoto kolektivu o propagaci české hudby, iménou díla B. Martinů, které téměř 30 let patří k aktivním jeho uměleckým pracím.

Z celé řady významných akcí, spojeních se jménem tohoto Mistra, nelze neuvzpomenout provedení deseti reprizních skladeb B. Martinů v rámci cyklu koncertů, věnovaných 75. výročí skladatelova narození. Tento dramatický čin a jeho umělecký výsledek výrazně ovlivnil nejen další umělecký vývoj orchestru, ale i umělavost a pozornost gottwaldovského koncertního publika vůči dílu B. M. do dnešních dnů. Skutečnost, že prvími členy gottwaldovské pobočky Společnosti B. M. se stali pracovníci SSOG a příznivci orchestru, vytváří předpoklady, že práce pobočky naváže na »martinovskou« tradici uplynulých let.

1. Aby v gottwaldovské oblasti zaznělo dílo B. M. v co nejpřínějši podobě, bude vypracován komplexní dramatický plán, na jehož realizaci se vedle SSOG budou podílet také komorní soubory a sólisté SSOG, jakož i umělci mimogottwaldovští, posluchači uměleckých škol i žáci IŠU. Jeho cílem bude proběst všechny dostupné skladby B. M., jejichž realizace je v gottwaldovských podmínkách možná, do r. 1990, kdy uplyne 100 let od skladatelových narozenin. Nejvýznamnější z nich se stanou součástí základního repertoaru, který bude ubádněn v celé gottwaldovské oblasti.
 2. Poslech skladeb, které z prvozních důvodů nelze v Gottwaldově realizovat (opery, balety, velké kantátové skladby), umožní Společnost svým členům v našich hudebních centrech formou zájezdů.
 3. Skladby B. M. budou cílevědomě zařazovány do programů koncertů, určených k výchovné novému posluchači (ať již jsou to výchovné koncerty, koncerty pro pracující mládež nebo koncerty pro BSP, průmysl a zemědělství), aby jméno B. M. žilo v povědomí všech posluchačských vrstev jako reprezentant české hudební kultury nezávisle vedle jmen B. Smetany, A. Dvořáka, L. Janáčka.
 4. Aby propagační úloha Společnosti B. M. v Gottwaldově dosáhla optimálních výsledků, bude pobočka spolupracovat se všemi kulturními zařízeními a organizacemi gottwaldovského okresu, jmenovitě s OKS, KPŇ, členy HM, ZK n. p. Svit, Divadlem pracujících, IŠU a dalšími, jakož i s pražským ústředím Společnosti B. M. a pobočkami v Brně a Políci.
 5. K trvalému a hlubšímu seznámení s osobností a dílem skladatele budou pořádána setkání a besedy s dosud žijícími předci a známými Bohuslava Martinů a Charloty Martinů, jakož i s hudebními odborníky a znalci.
- Jsme přesvědčeni, že příznivé hudební klima Gottwaldova přibývá a podpoří každou iniciativu členů Společnosti B. Martinů, takže vedle všech pozitivních rysů našeho města a okresu nebude jeho hudební život ani v budoucnu méně významný.

Přípravný výbor odbočky SBM v Gottwaldově

V Gottwaldově dne 4. 12. 1980

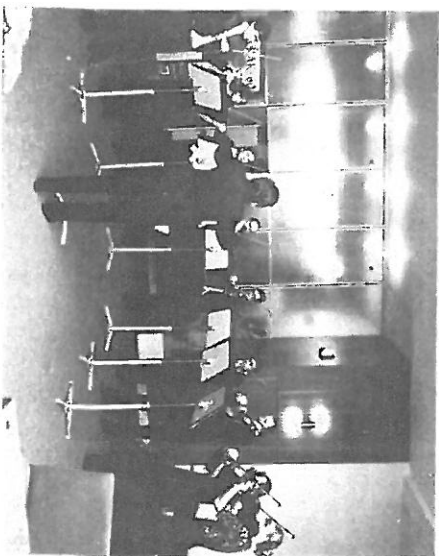

Přítomní si vyslechli z úst vedoucího dirigenta SSOG Rostislava Hališky kromě plánu činnosti i Prohlášení přípravného výboru gottwaldovské pobočky SBM

V GOTTWALDOVSKÉ POBOČCE SBM PŘIPRAVUJEME...

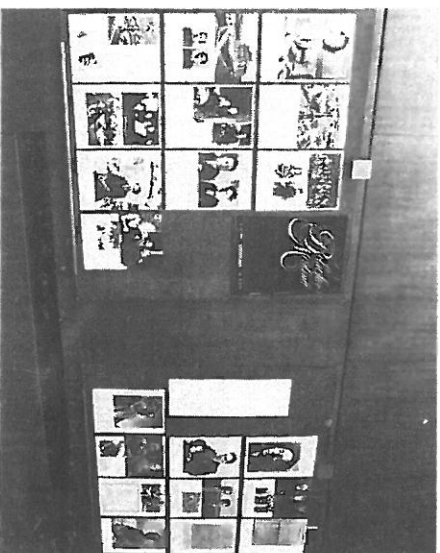
- ...besedu s národním umělcem prof. Josefem Páleníčkem,
- ...zájezd na brněnské představení opery *Recké pašije*,
- ...ve spolupráci s gottwaldovskou LŠU cyklus »Martinů a děti«,
- ...diskotéku s unikátními nahrávkami děl Martinů, na niž přizveme naše přední muzikology a hudební publicisty,
- ...společně s Kruhem přátel hudby samostatný tematicky zaměřený koncert — besedu,
- ...společnou návštěvu koncertů SSOG, kde zazní mj. VI. symfonie, Polní mše, Koncert pro housle a orchestr č. 2, Koncert pro klavír a orchestr č. 3, Otvírání studánek a další díla politického rodáka,
- ...a různé další zajímavé akce, na které srdečně zveme nejenom členy gottwaldovské odbočky, ale každého, kdo by měl zájem některý z našich programů navštívit.

ROSTISLAV HALIŠKA, předseda odbočky SBM

Hudba B. Martinů byla součástí tohoto významného aktu v rámci kulturního života Gottwaldova a jeho okolí: Gottwaldovský komorní orchestr přednesl Mistrovu 2. symfonii

Na malé výstavce ve foyeru gottwaldovského Domu umění se účastníci základního aktu mohli blíže seznámit s obrazovými dokumenty ze skladatelova života

MARTINŮVSKÉ REMINISCENCE 1976—1981

Význam tvorby Bohuslava Martinů v dějinné kontinuitě nejenom české, ale i světové hudby dvacátého století je evidentní. Společně s Janáčkem se Martinů stal po boku Smetanova a Dvořákova hudebního odkazu klasičkem české národní hudby a jeho

význam je plně respektován i v cizině. Dnes je tvorba Bohuslava Martinů přijímána jako neoddělitelná součást české hudby. Martinů je uznáván nejenom jako jedna z vůdčích osobností naší národní hudby, respektive jako vklad naší hudby do vývoje hudební kultury 20. století, ale jeho hudba se stala trvalou součástí praktického hudebního života.

Myslenka vytvoření Společnosti Bohuslava Martinů nebyla nahodilá, neboť snahy o vřazení martinůvského díla do kontextu naší hudby byly již staršího data. Jestliže tedy v roce 1976 byl z podnětu ministerstva kultury České socialistické republiky a skladatelovy choti ustanoven přípravný výbor této Společnosti jako organizačně-koordináční skupina zájemců o dílo Martinů z různých sociálně-profesních vrstev, v níž ovšem pochopitelně dominující úlohu měli hudební teoretici i praktici, byl to již první krok, představující vytvoření reálných předpokladů v kvalitativním i kvantitativním přístupu ve vztahu ke kompozičnímu odkazu této velké osobnosti hudby 20. století.

Pochopení ministerstva kultury České socialistické republiky, České hudební společnosti i Českého hudebního fondu bylo v tomto směru mimořádně příkladné a záhy po vzniku Společnosti B. Martinů vytvořilo možnosti k ustavení dalších sekcí České hudební společnosti, jako byla Společnost B. Smetany, Společnost L. Janáčka a několika dalších osobností českého hudebního života. Společnost Bohuslava Martinů vznikla jako první sekce České hudební společnosti na ustavující schůzi v pražském Divadle hudby dne 21. února 1977, tedy přibližně necelý rok po vzniku jejího přípravného výboru. Tomuto aktu byly tehdy přítomny i mnohé významné oficiální osobnosti z okruhu společenského a kulturního života, stejně jako skladatelova choť paní Charlotte Martinů. Po úvodním projevu předsedy České hudební společnosti dr. Jiřího Bajera, GSc., a vystoupeních předsedy přípravného výboru dr. Jaroslava Mihuleho, GSc., i nově zvoleného předsedy Společnosti Bohuslava Martinů prof. dr. Václava Holizknechta se slova ujal zástupce ministerstva kultury České socialistické republiky prom. historik Jaroslav Hrabá a další osobnosti.

Společně s národním umělcem, malířem Janem Zrzavým, skladatelovým dlouholetým přítelem, obdržela v rámci slavnostního ustavení Společnosti B. Martinů čestné členství také skladatelova choť paní Charlotte Martinů, jejíž vztahy k naší zemi se zvláště v posledních letech jejího života velmi utužily. Nedlouho po vzniku Společnosti B. Martinů tuto skutečnost paní Martinů vyjádřila slovy: »Dny, které jsem strávila v Československu, skutečně vlasti mého muže, zůstanou vryty do mé paměti provždy. Uvědomila jsem si, jak velký obdiv a jakou náklonnost chová český lid k mému manželu i k jeho dílu. V Praze, Poličce, v Brně,

všude, kde se mi dostalo tak vřelého přijetí, беру je jako horoucí svědectví a projev velké úcty k svému muži, českému skladateli. Děkuji vám za to z celého srdce. Děkuji a na shledanou!«

Spontánní zájem české hudebnymluvné veřejnosti o dílo B. Martinů se tehdy projevil i tím, že v krátké době se do této Společnosti přihlásilo velké množství obdivovatelů této hudby. K přihlášeným už v době ustavení Společnosti patřili i mnozí významní umělci.

Krátce nato proběhla našim tiskem zpráva, že 1. února 1978 převzala paní Martinů z rukou Československého velvyslance v Paříži zlatou medaili Československé společnosti pro mezinárodní styky. Tento formální akt jenom potvrdil skutečnost, že vztahy mezi skladatelovou chotí a naší zemí měly trvalý charakter. Ostatně její přání, aby po své smrti byla společně se svým chotěm uložena v rodinné hrobce Martinů na poličském hřbitově, se splnilo nedlouho poté, kdy prostřednictvím ředitele Českého hudebního fondu Vladimíra Ševčíka předala poličskému Památníku Bohuslava Martinů mimořádně cennou kolekci rukopisů svého chotě.

Dne 19. dubna 1978 se v Brně uskutečnilo ustavující zasedání první odbočky Společnosti B. Martinů s mimopražskou působností. Skutečnost, že po roční činnosti Společnosti Martinů se jako první mimopražská pobočka vytvořila brněnská větev, ve své podstatě odpovídala historické kontinuitě v chápání a prosazování díla skladatele. Zatímco Praha v minulosti přijímala odkaz tohoto autora spíše na profesionálně-oficiální bázi, brněnský hudební život záhy po osvození Československa v roce 1945 navázal na předválečné tradice vztahů mezi skladatelem a domácím hudebním životem formou aktivní a všestranné propagace jeho díla. Brno patří k nejčelnějším místům světa s martinůvskou tradicí. Zde se konala řada světových premiér zvláště autorových děl největších (operních), na poznávání tvorby B. Martinů se výrazně podílelo i vysílání brněnského rozhlasu. K mimořádným akcím svého druhu je třeba přičítat i první mezinárodní festival, který zde byl v roce 1966 věnován právě dílu Martinů. Připočteme-li k tomu další skutečnosti, jako je třeba rozvíjení hudebně-vědné činnosti na konzervatoři i na Janáčkově akademii múzických umění, pořádání prázdninových interpretačních kursů z díla Janáčka a Martinů a mnoho dalších podobných akcí, je zřejmé, že vznik brněnské odbočky Společnosti Bohuslava Martinů nebyl náhodný.

Znepokojivé zprávy o zdravotním stavu paní Martinů přišly z Francie do Prahy na podzim roku 1978, po nichž následovalo sdělení, že Charlotte Martinů 23. listopadu 1978 skonala.

Poslední rozloučení se zesnulou se konalo 11. prosince 1978 v rodném městě jejího manžela, kam byly tělesné pozůstatky paní Martinů převezeny péčí československého státu z Francie. Po dopolední smuteční mši, český a francouzský celebrovaný v chrámu sv. Jakuba v Poličce, v jehož věžní světničce se skladatel narodil, se týž den odpoledne konalo smuteční rozloučení ve velkém sále Tylova divadla v Poličce. Ze smutečního projevu předsedy Městského národního výboru v Poličce Jana Hrdličky vyjímáme krátkou část: »Pohnuti stojíme před ostatky ušlechtilé, jemné, skromné ženy, která spojila svůj život s našim rodákem. Byla Francouzka, ale manželství s Martinů ji velmi sblížilo s naší zemí a přivedlo ji do Poličky, tak daleko od vlastního domova. Po mnoha návštěvách už od třicátých let přichází sem nyní naposledy, aby navždy spočinula v naší půdě. Narodila se 21. července 1894 ve francouzském Ochancourt a dožila se věku 84 let. S Bohuslavem Martinů se poznala v Paříži roku 1926 a jejich životní cesty se spojily 21. března 1931. Od onoho prvního jarního dne věrně svého manžela provázela úskalími nelehkého života, usnadňovala mu práci a odstraňovala veškeré překážky, které by mu bránily v tvůrčím soustředění. Ještě za války ve Spojených státech, kdy jméno Martinů poznával celý svět, pracovala jako krejčovská dělnice, aby pomohla zabezpečit existenci stabilitu rodiny. Můžeme spravedlivě říci, že osobnost paní Charlotte Martinů znamenala jeden z klíčových, šťastných momentů pro život a tvorbu Bohuslava Martinů. Snažela s ním všechno dobré i zlé až do 28. srpna 1959, kdy ve Švýcarsku zavřel oči naposled. A rozhodla se respektovat důsledně jeho přání, nikdy se od něho neodloučila. Paní Martinů si nepřestaneme vážit pro její lásku k Bohuslavovi, pro její náklonnost k naší vlasti a k našemu městu. Stejně jako svému manželovi, složila ušlechtilou obět zároveň českému umění. Vynaložila velké úsilí, aby skladatelovo dílo žilo na koncertních a divadelních pódiích na světě.«

Také oba další smuteční projevy — národního umělce Josefa Páleníčka a ředitele Východočeského státního komorního orchestru v Pardubicích dr. Václava Drábka — připomněly mnohstranné a konkrétní vztahy mezi skladatelovou vdovou a našimi společenskými a kulturními organizacemi, s naším hudebním životem, s celou naší zemí, která dílo Martinů plně pochopila.

Trvalá snaha o vybudování samostatného Památníku Bohuslava Martinů v Poličce přinesla v průběhu let pozitivní výsledky. Depozitář této instituce, tvořící dnes spolu s pražskými a brněnskými archivy přirozené centrum martinůvského bádání v naší republice, obsahuje mimořádně cenné archívní materiály, jejichž studium pomáhá k pochopení celé martinůvské problematiky. Proto také jako třetí samostatně působící odbočka Společnosti Bohuslava

Martinů v rámci působnosti ústředního výboru se sídlem v Praze vznikla právě poličská odbočka, jejíž ustavení se konalo ve velkém sále Tylova divadla v Poličce 27. června 1979. Činnost se tu — zcela pochopitelně — orientuje diferencovaně v rámci specifických podmínek hudebního života zdejší oblasti.

Roku 1979, kdy se naše hudební veřejnost připravovala k důstojnému uctění 20. výročí Mistrova úmrtí, bylo s definitivní platností dohodnuto, že balzamované tělesné pozůstatky velkého českého umělce budou přeneseny do rodné země. Přání skladatele i touha naší hudební veřejnosti se tak přiblížily realitě. Ministerstvo kultury České socialistické republiky a Český hudební fond usilovaly za pomoci dalších kulturních institucí o převezení tělesných pozůstatků Bohuslava Martinů do vlasti a jejich uložení v rodné Poličce s mimořádnou intenzitou, která vyvrcholila právě při příležitosti 20. výročí skladatelovy smrti.

Po vyzvednutí rakve s tělesnými pozůstatky velkého českého skladatele z hrobu, který se až do té doby nacházel na soukromém pozemku nedaleko statku manželiů dirigenta dr. Paula a Maji Sacherových na Schönenbergu ve Švýcarsku, u nichž skladatel se svou chotí prožíval poslední měsíce svého života, následoval vlastní převoz přes Švýcarsko a Německo spolkovou republiku k československému hraničnímu přechodu v Rozvadově, kam smuteční kolona přijela 16. srpna 1979 nedlouho po 20. hodině.

Vlastní smuteční akt rozloučení se konal v pondělí 27. srpna 1979. Přítomnost oficiálních osobností našeho i zahraničního veřejného a kulturního života podtrhla vlastní význam celé akce, která byla dalším dokladem toho, že osobnost i dílo Martinů jsou pro celou naši kulturu neoddělitelnou součástí. Tuto skutečnost zdůraznil ve svém smutečním projevu na odpoledním aktu ve velkém sále Tylova divadla v Poličce rovněž ministr kultury České socialistické republiky doc. dr. Milan Klusák, CSC. Další z řečníků na tomto smutečním aktu rozloučení s Bohuslavem Martinů v poličském Tylově divadle — klavírista a skladatel, národní umělec prof. Josef Páleníček, skladatelův někdejší přítel — připomněl prvek humanismu, který je v martinůvské tvorbě silně zakořeněn. Jménem skladatelovy rodné Poličky pak promluvil tehdejší předseda Městského národního výboru v Poličce Jan Hrdlička.

Uložení tělesných ostatků velkého poličského rodáka do rodné hrobky na starém michalském hřbitově v Poličce vedle jeho rodičů, sourozenců i jeho choti v předvečer 20. výročí skladatelova úmrtí bylo pochopitelnou výslednicí mezi dosavadním vývojem a perspektivními možnostmi dalšího, obsahové i početně ještě výraznějšího koncepčního zařazování díla Bohuslava Martinů do rámce dnešní kulturní současnosti.

Dokladem tohoto faktu byl hned následující rok 1980, v jehož závěru jsme si připomněli nedožitě 90. výročí skladatelova narození. Většina našich orchestrálních těles vzpomenula tohoto jubilea zařazením skladeb Martinů do svého repertoáru, totéž lze konstatovat i o našich nejvýznamnějších operních scénách. Velmi slibně se i nadále rozvíjela činnost Nadace Bohuslava Martinů při Českém hudebním fondu a při této příležitosti je třeba opětně připomenout aktivitu i samotného Českého hudebního fondu, který se mimořádně podílí na veškerých akcích, jež jsou spojeny s propagací tvorby tohoto autora.

Rovněž obě česká hudební vydavatelství — Supraphon a Panton — se ve své obsáhlé ediční politice stále více soustřeďují na zpřístupňování díla tohoto autora nejenom vydáváním knih a hudebnin v příkladných revizích, ale i gramofonových desek a kompletů. Výrazný podíl na propagaci odkazu Bohuslava Martinů má i Československý rozhlas a Československá televize, organizace Hudební mládež České socialistické republiky a další kulturně-společenské organizace a instituce.

Krátce před 90. výročím narození Martinů, jež jsme si připomněli 8. prosince loňského roku, vznikla další, tedy třetí mimo-pražská odbočka Společnosti B. Martinů v Gottwaldově. Díky organizačním vedení Státního symfonického orchestru Gottwaldov se tak stalo 4. prosince 1980.

Roku 1980 se rovněž uskutečnilo několik výstav s martinůvskou tematikou v Praze, Brně, Poličce a na dalších místech. Všechny tyto výstavy měly význam, neboť dávaly možnost dílu hlouběji poznat a zpřístupnit. Zahájení výstavy v Poličce 5. prosince 1980 bylo úvodem k třídenním hudebním oslavám, které se v Mistrově rodném městě uskutečnily za účasti významných umělců a souborů, k nimž patřila Česká filharmonie a brněnská Janáčkova opera.

Bylo by ovšem nesnadné připomínat všechny akce, jež lze se snahou o propagaci díla Bohuslava Martinů spojovat. Byly jich desítky a v různých místech naší vlasti. Byl to důkaz skutečně spontánního přístupu k přiblížování martinůvských tradic dnešním posluchačům. Také letošní mezinárodní konference o životě a díle Bohuslava Martinů, která se během května t. r. uskutečnila v rámci mezinárodního hudebního festivalu Prážské jaro, je dalším příspěvkem, jímž se Československá hudební fronta snaží o trvalé zpřístupňování bohatého hudebního odkazu této velké osobnosti světové hudby našeho století nejširším vrstvám hudebními veřejnosti.

Nemalý podíl na tomto dění má i Společnost Bohuslava Martinů, která jako sekce České hudební společnosti pod záštitou

našich nejvyšších kulturních institucí v čele s ministerstvem kultury České socialistické republiky pomáhá rozvíjet tyto bohaté tradice v míře zcela ojedinělé.

TOMÁŠ HEJZLAR

je

NOVÝ FILM O MARTINŮ

V roce 1979 byl u příležitosti 20. výročí úmrtí Bohuslava Martinů natočen film »Bohuslav Martinů domovu«. Několikrát se promítal v Čs. televizi, poprvé v souvislosti s převozem a uložením skladatelových ostatků v Poličce v srpnu roku 1979. Přitažlivý námět už předtím zaujal též známého režiséra Jaromila Jirěše. Pro hlavní redakci hudebního vysílání Čs. televize Praha tento autor v roce 1978 zpracoval scénář šedesátminutového filmu »Bohuslav Martinů«. Jaromil Jirěš jej pojal jako filmovou fresku o životě a díle českého skladatele. Na přípravě scénáře se konzultantsky podíleli autoři monografií o Martinů dr. Jaroslav Míhule, CSc., i Miloš Šafránek — a tehdy ještě také skladatelova vdova paní Charlotte Martinů. Pro natáčení filmu bylo shromážděno velké množství dokumentů, především z Památníku Bohuslava Martinů v Poličce. Nalezeny byly i originální filmové záběry z Poličky po Michovu, kdy bylo město až do odvolání násilně rozděleno osmatými dráty na dvě části, i z Francie po přepadení země Hitlerem.

Režisér Jaromil Jirěš snad objevil též filmové záběry s Martinů v Paříži. Některé části filmu budou oživeny hranými partiiemi, v nichž vystupují »mlčící« herci.

14. července 1980 se do Poličky nastěhoval filmový štáb. Natáčely se potřebné záběry z města a okolní krajiny. Oživilo prostředí skladatelovy rodné věže. Mezi pražskými dětmi byl nalezen typ hochy, který velmi dobře odpovídá podobě i výrazu malého Martinů, tak jak ho známe z fotografie se sestrou Marií z doby okolo roku 1898 (s houslem). Osmiletému Vladimíru Machoňovi z Prahy-Smíchova podle fotografické předlohy upravili účes a ušili šaty a boty. Dostal dvě polínka, bubínek a housličky a podle scénáře, který je založen na vzpomínkách Bohuslavovy matky, pak u Martinů na věži chlapec konal své »produkcce«. Po letech byl do provozu znovu uveden také rumpál, jímž kdysi tovaryš Karel Stodola vyťahoval do bytu povězného Ferdinanda